

Odrišča

Velikim dušam je še na voljo svobodno življenje!

11. Aprila, 2021

Tekst in branje veznega besedila: [Matic Ferlan](#)

Branje citatov: Bernard Stramič

Uporabljena glasba: Felix Mendelssohn, *Simfonija št. 4 v A duru, op. 90 "Italijanska"* (1. stavek – *Allegro vivace*), 1833 in Richard Wagner, *Uvertura v opero Leteči Holandec*, 1843; vse pravice pridržane nosilcu avtorskih pravic

Uporabljene fotografije: Matjaž Rušt; vse pravice pridržane nosilcu avtorskih pravic

Množica brezobličnih, množica enakih, množica naivnih – na kolektivni poti do zavedanja lastne odvečnosti, ki ji dirigira življenje samo. Sprva kot publika, ki se je zbrala, da bi opazovala vrvohodca, a je njen namen zmotil Zaratustra; čeravno je v plemenitih namerah učenja njih nadčloveka kvečjemu sam bil moten od njihove nepozornosti. In potem ga gledajo, pa ga ne vidijo, in mu prikimavajo, pa ne vedo čemu kimajo. On jih namreč vleče stran od zlega in um kvarečega, stran od gnusa, stran od kaosa in zmede... oni mu sledijo in se ga hkrati otepajo; jočejo torej nad svojo usodo, ko med njimi poplesuje to, česar si želijo. Táko je telo odvečnih, tak je njihov *physis*.

In ravno tak je tudi naslov nove predstave *Vie negative*, ki se je na spletu premierno odpredvajala pretekli vikend. *Physis* je zastavljen kot brezčasna in brezprostorska simfonija teles v svetu nejasnih prihodnosti – v svetu kot je naš, tukaj in zdaj. Ta telesa so zgubljena, zmedena in predvsem odvečna. Ta telesa smo mi vsi.

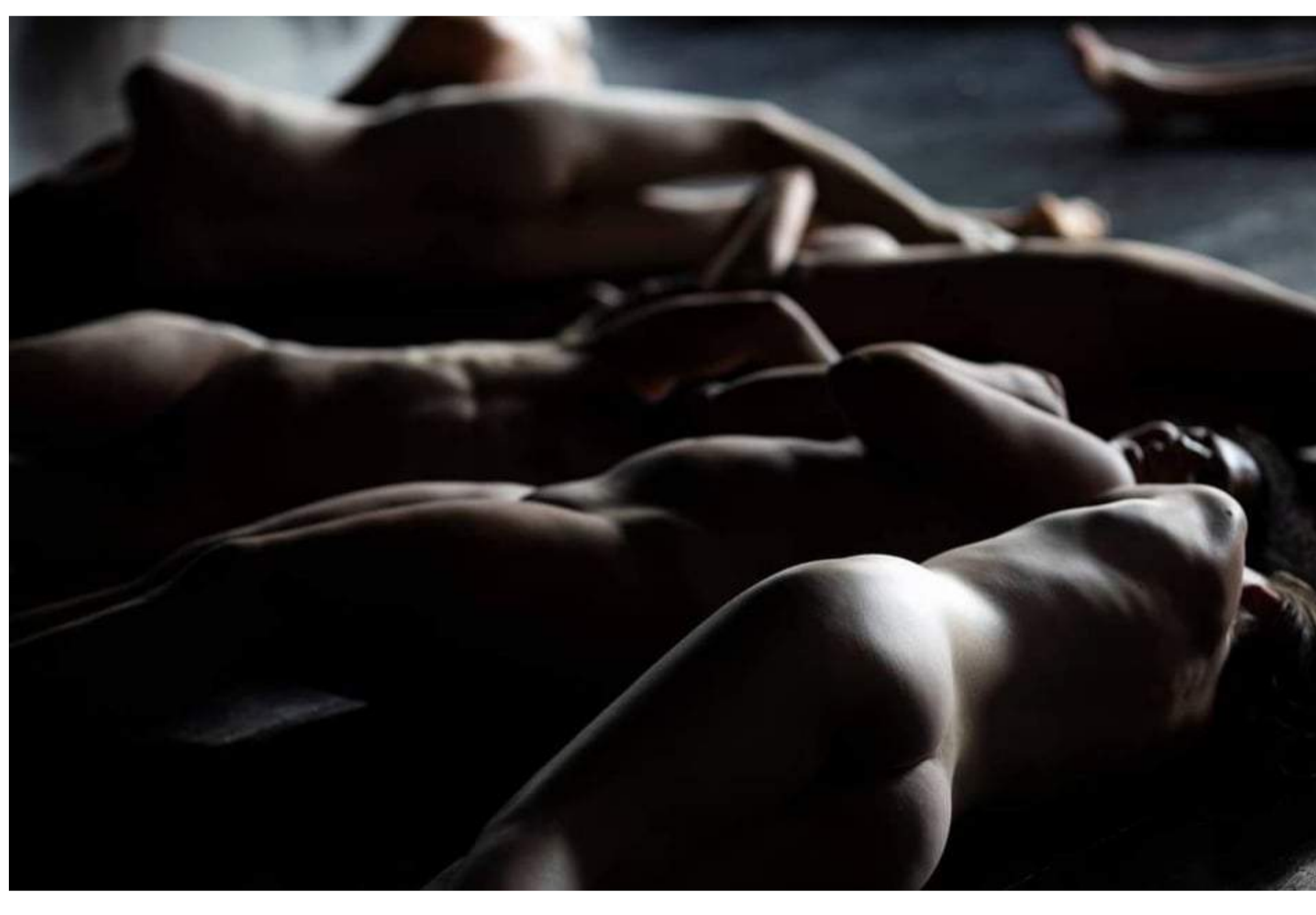
Sedemnajst odvečnih – tako zelo odvečnih, da se sami vidijo kot absolutno nujno, pa četudi tega niti ne izrečejo, niti ne mislijo; to je jasno vsem. Med temi je osemnajsti pes, ki v tem teatru neblagoglasnih samospjevov predstavlja lakmusov papir zakisanosti družbe. Vsak »hov« je seveda medklic iz paralelne dimenzije, … ampak… ali je res? Friedrich Nietzsche, znameniti filozof, avtor knjige *Tako je govoril Zaratustra*, ki je naslon via-negativnemu *Physisu* zapiše:

»Volja do resnice' imenujete vi, najmodrejši, kar vas žene in poja? Volja do zamišljivosti vsega bivajočega: tako pravim jaz vaši volji! Vse bivajoče hočete napraviti najprej zamišljivo: z utemeljenim nezaupanjem namreč dvomite, ali je že zamišljivo.«

Odvečne uči sam Nietzsche, ki je *ad hoc* življenje samo. Življenje se da izzvati, se mu zoperstaviti – v bistvu je ravno to cel namen bivanja – v kolikor je človek sposoben volje do moči… in v predstavi edinole Nietzsche, ki ga dih jemajoče utelesi **Grega Zorc**, pride dovolj blizu tem spoznanjem, da o njih sploh upa govoriti (*That's Life* kot pravi znana pesem, s katero se tudi zaključi teater neskončnega iskanja smisla). Zanimiv je komunikacijski model: Nietzsche ima odvečne pred seboj – med njimi se plazi in pleše, se kotali in dotika, a vendar ne govori zares njim – govori tretjim osebam. »Poglejte mi, vendar, te odvečne!« Izjemo stori le takrat, ko uči, da je človek nekaj, kar je treba preseči, saj je človek le most in ne namen. Za to parabolo pa niso dovoljšnje niti tretje osebe – naslovnik je psička Lena.

Življenje (torej Nietzsche) odvečne najprej razporedi po prostoru – unificirano gole. Težo svojih osebnosti, spominov, čustev in želja, ki jih materializirajo njihova oblačila, si izmenično podajajo med seboj. Vsak odvečni predstavo nekemu ali nečemu posveti medtem ko plesalka, ki jo predstavlja **Anita Wach**, odpleše prizore iz človeške zgodovine. Prepleta Hitlerja, Kristusa in Michaela Jacksona, postavlja se v znane poze Mironovega *Metalca diska*, da Vincijevega *Vitruvijskega človeka* in Muchovega *Krika* ter spominja na sekvence plesnih gibov: *Labodje jezero*, twist in flossing, na koncu pa nas krohotajoč z iztegnjenima sredincema pošlje v tri krasne. Tekom te plesne vinjete polovica odvečnih popada po tleh v neumorni tresavici, druga polovica pa prvim v prijemu sočutja in ljubezni drži glavo v naročju, vmes pa se v vlogah zamenjujejo. Vsi so v istem loncu, vse to je koreografija Nietzschejeve učne ure.

In Nietzsche odvečne uči na tisti višji ravni – jih razsvetljuje. Kot tisto, čemur se ogibamo, kar odvečne dela odvečne, izpostavi državo:

»Za odvečne je bila iznajdena država! Tam, kjer se neha država, se šele začne človek, ki ni odvečen. […] Država potrebuje ljudi, ki so dovolj šibki, da postanejo odvisni in dovolj pridni, da ostanejo koristni. Demokracija se je vkopala v katakombe zdravih, odgovornih in normalnih. Ni demokracije za bolezen in umiranje, ni demokracije za vizije upornega duha ali trepetanje šibkega srca – ni demokracije za naravo.«

Ko so vsi odvečni zapustili oder je poleg Nietzscheja na odru ostala le nosilka njihovih oblačil – z lepo zloženim kupčkom njihovih karakterjev, njihovih služb, njihove politične pripadnosti, njihovih travm, njihovih medicinskih kartotek in vsega, kar še je njihovo. Življenje pa ta navidezni red z eno hitro potezo uniči – prevrne nosilko oblačil, da se etikete odvečnih (ali morda *odvečne etikete*?) med seboj premešajo.

Kar se zgodi zatem ključno pretrese potek dogajanja. Odvečni se zapodijo za svojimi premešanimi etiketami, kot ovce, ki spuščene z ograde namesto v svobodo tečejo nazaj v kletko udobja. Kot da je Nietzsche učil zama. Ta zatorej sebe in one vpraša: »Bratje moji, pa ste res razumeli to besedo? Pri katerih je vsa človeška prihodnost v največji nevarnosti? Kaj ni pri dobrih in pravičnih? Bratje moji, razbijte mi table dobrih in pravičnih!« V odgovor vsi odvečni, odeti v različne kombinacije oblačil svojih so-odvečnih kolegov, prično z izločanjem teh etiket, znamenj ali tabel. Pred Nietzschejem se po več-minutnem pljuvanju pokaže mala lužica; odvečna lužica izločkov, tako kot so odvečni nje stvaritelji. In oni v mesijanskem aktu sprejme nase vse odvečno, dobesedno. Po ostudi se valja, se z njo pogovarja, se z njo maže in si umiva roke. Do nje ima skorajda ljubeč odnos, kot da je najslabše, kar so njegovi učenci proizvedli v bistvu njihov največji zaklad:

»Ne želi si biti zdravnik neozdravljivih. […] Nikogar ne naučite leteti, bratje moji – tega naučite hitreje pasti! […] Kdo zmore ukazovati, kdo zmore ubogati? […] Človeška družba je poskus – tako jaz učim… […] poskus, bratje moji, in ne pogodba!«

Katarzično razpoloženje, ki ga med drugim gradi tudi močna triumfalna glasba, za kar je zaslužen **Eduardo Raon** v gledalcu odpre ventil kalejdoskopa občutij. In ta občutja se ne zmorejo materializirati, nekako hlepijo po simfoniji nevednosti. Na točki vrelišča se odvečni začnejo kotaliti po brezčasu in brezprostorju. Drug čez drugega, z nekako spokojnimi izrazi, zadeti od miru, ki jim ga prinese kaos. Nietzsche se besno valja prek njih in jih neumerno sprašuje:

»Bratje moji, pa ste res razumeli to besedo? Ste jo res razumeli? Ste razumeli besedo? Ste jo? Bratje moji? Ste razumeli besedo, ste? Ste jo res? Ste razumeli besedo?«

Odvečni se prepustijo lastni odvečnosti. Nadenejo si vse svoje barve, vse svoje tone – svoje kaprice in ambicije, vse svoje močne in šibke točke. In ponovno plešejo čez zgodovino človeštva. Saj… tudi da Vinci je bil odvečen, pa Munch in Miron. Odvečno je bilo *Labodje jezero*, in tudi twist, sploh odvečen je bil flossing. Na odru pa onih sedemnajst zadovoljnih, skoraj veselih, med plesanjem. Odvečen je bil Hitler, zagotovo, a prav tako je bil odvečen tudi Kristus.

»Poglejte mi, vendar, te odvečne! Vedno so bolni. Bljujejo žolč in mu pravijo časopis. Požirajo drug drugega in se ne morejo niti prebavit. Kaj? Niste hoteli biti usodni in neizprosni? In če vaša trdota noče bliskat in rezat in me razrezovat, kako boste mogli z menoj ustvarjat? Ustvarjajoči so trdi. Zakaj tako mehki, kaj? Zakaj tako mehki? Tako, bratje moji, jaz sprašujem vas! Zakaj tako mehki, tako usodni in tako neizprosni? […] Velikim dušam je še na voljo svobodno življenje.«